

Nr. 9(119)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2021. gada 6. septembris

GRĀMATAS, KAS PĀRSTEIGS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Augusta beigās Latvijas Neredzīgo bibliotēka kopā ar Invalidu un viņu draugu apvienību «Apeirons» un Latvijas Nedzirdīgo savienību Cēsīs piedalījās Sarunu festivālā «Lampa».

Kā ierasts, bibliotēka apmeklētājiem piedāvāja ne tikai ieskatīties tās krājumā esošajās grāmatās, bet arī pašiem iemēģināt roku Braila rakstībā. Jauninājums šoreiz bija audiogrāmatu elektroniskās pieejamības un lejupielādes attālinātajā apkalpošanā prezentācija.

Nemot vērā bibliotēkas mērķi sākt pašiem veidot un izdot grāmatas ne tikai vieg-

lajā valodā, Nedzirdīgo savienība ar Neredzīgo bibliotēku vienojās par ciešāku turpmāko sadarbību jauna veida grāmatu izstrādāšanā. Tam būs nepieciešams gan laiks, gan zināšanas, taču bibliotēkas darbinieki ir uz attīstību vērsti tāpēc viss ir iespējams.

Šobrīd Braila raksta nodaļa strādā pie vēl kādas unikālas grāmatas, kas, sadarbībā ar autori Anneli Slišāni, tiks reproducēta Latvijas simtgades ietvaros. Šim nolūkam autore jau noaudusi 10 deķu paraugus, bet nodaļā darbu pie grāmatas «#100dečiLatvijai» Braila rakstā uzsākusi mūsu jaunā Braila raksta redaktore Anna (vairāk par viņu lasiet nākamajā rakstā «Mana darba pieredze»), lai oktobrī mēs visi varētu svinēt grāmatas atvēršanas svētkus.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

MANA DARBA PIEREDZE

Anna Dubovika

Braila raksta nodaļas Braila raksta redaktore

Lielākā daļa Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītāju un arī darbinieku mani droši vien pazīst kā apmeklētāju jeb lasītāju, kas strādā ar Braila raksta printeri, drukājot materiālus mācībām vai darbam. Tomēr visvairāk mani pazīst kā muzikālu cilvēku ar augstāko izglītību, kā cilvēku, kas dzied korī

un ansamblī. Taču, ja kāds tomēr mani vēl nepazīst, mani sauc Anna Dubovika. Esmu neredzīga kopš dzimšanas, beigusi Strazdumuižas internātvidusskolu un Juglas mūzikas skolu. Vēlāk studēju Rīgas Pedagoģijas un Izglītības Vadības akadēmijā bakalaura un maģistra studiju programmās.

Latvijas Neredzīgo bibliotēku es apmeklēju ne tikai, ierodoties lasītavā, bet arī ik pa laikam iegriežoties citās nodaļās. Visa mana skolas dzīve ir saistīta ar grāmatu la-

sišanu. Mūsu bibliotēku sāku apmeklēt, kad mācījos 5. klasē. Manas vismīļākās grāmatas, kuras pa šiem gadiem tika izlasītas, ir Margarita Mičela «Vējiem līdzi», Tomass Mains Rīds «Jātņieks bez galvas», Ļeva Tolstoja grāmata par bērniību, pusaudža gadiem un jaunību (krievu valodā), kā arī Irma Grebзде «Zosukalna meitenes», Eleonora H. Portere «Pollianna», psihologa Georga Felzera grāmatu «Motivēšanas veidi» u. c. Vēlos uzsvērt, ka uzskaitītās grāmatas lasīju Braila rakstā. Esmu cilvēks, kurš nespēj lielu informācijas daudzumu uztvert audio formātā, jo tad es vienkārši atslēdzos. Ja arī neatslēdzos, tad nespēju neko atcerēties. Tāpēc ļoti novērtēju iespēju bibliotēkā veidot studiju materiālus Braila rakstā. Tātad, esmu *Brailiste*, audio grāmatas neklausos. Lasu arī grāmatas teksta formātā — ieskenējot redzīgo raksta eksemplāru, taču sapņoju pati kādu grāmatu ielasīt savā balsī.

Mana darba pieredze ir bijusi diezgan neliela, tomēr dažāda — no mūzikas skološanas līdz konsultantam par tehniskiem palīgīdzekļiem. Tomēr visa mana dzīve gan apzināti, gan neapzināti ir saistīta ar Braila rakstu.

Mana brīvprātīgā darba pieredze saistībā ar Braila rakstu sākās ar 50.-60. gadu

žurnāla «Rosme» pārrakstīšanu datorrakstā. Savukārt ar Braila raksta grāmatām tā aizsākusies, palīdzot Latvijas Neredzīgo bibliotēkai izvērtēt Braila raksta grāmatas ar skaņdarbiem, kā arī šķirojot ar roku pārrakstītās grāmatas, kurās līdzskanis «ie» ticis aizvietots ar «x».

Vēlāk kā brīvprātīgā redīgēju grāmatas arī Braila raksta nodaļā. Kopā tās bija piecas: I. Ziedonis «Atsperu ziedi», M. Kvite «Nostalģija saulrietu krāsā», «Neliekuļosim», M. Stāraste «Laimes zeme», IMT «Nāka». Ir bijis arī viens informatīvais izdevums «Metodiskais līdzeklis par neformālo izglītību».

Un nu beidzot ir noticis tas, par ko visu mūžu biju sapņojusi — esmu pieņemta darbā mūsu bibliotēkā! Tas patiešām manā dzīvē ir ļoti liels notikums. Man ir paties prieks par to, ka varēšu šeit justies noderīga! Gan brīvprātīgajā, gan arī tagad, nu jau apmaksātā darbā, varu grāmatas redīgēt stundām ilgi. Es jūtu, ka atrodos savā vietā un daru savu sirds darbu. Šī ir tā vieta, kur varu pielietot savas muzikālās prasmes, piedaloties bibliotēkas rīkotajos pasākumos. Pirmais pasākums būs 15. oktobrī.

No sevis visiem lasītājiem gribu no sirds novēlēt: mīlēt savu darbu, tad arī viss dzīvē sanāks!

STUDIJAS VĒSTURES LĪKLOČI. AUDIOKASETES

Ketija Zuša

LAN vecākā bibliotekāre

1986. gadā Latvijas Neredzīgo biedrība saviem biedriem izsniedz pirmos specializētos kasešu magnetofonus «Proton».

Pirmās ieskaņotās grāmatas audiokasetēs bija A. Kolberga «Automobilī rīta pusē», D. Zigmontes «Bites dzēliens».

Lai nodrošinātu pieaugošo pieprasījumu pēc ieskaņotajām grāmatām kasetēs, tās

tika tiražētas pat 18 eksemplāros paralēli jau esošajiem ierakstiem magnetofona lentēs.

Deviņdesmito gadu sākumā studijai radās iespēja iegādāties «Rostov» spoļu 4 ceļu stereo magnetofonus un ar tiem aizstāt «Tembr» kopēšanas līnijas.

Tolaik studijā problēmas sagādāja pults un mikrofons — tie kļuva nejutīgāki. Bibliotēkas direktora vietnieks tehniskajos jautājumos Aivars Lācis bija nostādīts izvēles

priekšā — meklēt jaunu pulti studijai vai vīru ar spēcīgu balsi. A. Lācis teātrī pazina dežurantu, kurš teica: «Es tev varētu iedot viena cilvēka telefonu, kurš dzīvo Juglā, jo Voldemāru Šoriņu un Zigurdu Neimani tu nedabūsi — tie haltūrē pa kolhoziem». Tā tika uzsākta sadarbība ar aktieri Aivaru Bogdanoviču, kurš grāmatas ielasīja līdz 2009. gadam.

1991. gada novembrī bibliotēkā tika iegādāti divi pirmie XT klases datori «Poisk», piecollīgo diskešu iekārta bez cietā diska un adatu printeris «Robotrons». Līdz ar to studijas darbinieki veiksmīgi apguva iemaņas darbā ar datoru un ieskaņoto grāmatu un kasešu ārējai noformēšanai sāka izmantot datoru un printeri.

1994. gadā pēc bibliotēkas darbinieces Indras Gromules iniciatīvas tika izstrādāts pirmais projekts Sorosa fondam — Latvija (SFL) par skaņu ierakstu tehnikas un datortehnikas iegādi bibliotēkai, lai pilnībā varētu pāriet uz ieskaņoto grāmatu tiražēšanu audiokasetēs un uzsākt bibliotēkas datorizāciju. 1995. gadā projekta realizācijai tika piešķirti vairāk nekā Ls 13 000. Tā paša gada otrajā pusē tika iegādāta visa audio un datortehnika, tai skaitā 5 datori.

Grāmatas magnetofona lentēs tika kopētas līdz 1996. gada vidum.

1996. gada janvārī tika rekonstruēta Skaņu ierakstu studijas grāmatu oriģinālu ieskaņošanai audiokasetēs, bet rudenī notika pāreja uz grāmatu oriģinālu ieskaņošanu un kopēšanu tikai audiokasetēs, izmantojot «Otari» kasešu tiražēšanas tehniku.

Tajā laikā ierakstiem tika izmantotas lietotas humānās palīdzības kasetes no Zviedrijas, jo nebija finansējuma, lai jaunās grāmatas ierakstītu nelietotās kasetēs, jo gadā bija nepieciešami 12 — 13 tūkstoši kasešu.

1997. gadā, realizējot vēl vienu SFL atbalstīto projektu, tika iegādāta otra «Otari» kasešu kopēšanas iekārta un magnetofoni kopiju kontrolei, kā arī ar Latvijas Neredzīgo intelektuālās rehabilitācijas fonda atbalstu magnetofoni oriģinālu ierakstīšanai un skeneris, pateicoties kam tika izveidoti pirmie reklāmas bukleti par bibliotēku.

1998. gada pavasarī SIES ir jauna iecere — grāmatu saglabāšana kompaktdiska (CD) formātā, kas kļūst arvien populārāka visā pasaulē. Tā vienā nelielā «šķīvītī» varēja ierakstīt līdz 50 stundu skanējuma, t.i., tik daudz, cik 33 audiokasetēs.

Taču tas jau ir cits stāsts.

IESKATS GRĀMATĀ

KRISTĪNES TURPMĀKAIS CEĻŠ

Herma Cīrule
BRN maketētāja

«Bazūnes» aprīļa numurā īsumā pārstāstīju Rūdolfā Blaumaņa noveli «Purva brīdējs». Šoreiz pievērsīšos romānam «Kumeļu sauks Delveris», kurā rakstniece Nella no Krotas ir iztēlojusies, kāda varētu veidoties Kristīnes un Edgara dzīve pēc apprecēšanās. Nedaudz iepinu arī savas pārdomas, kam var arī nepiekrīst. Tā kā grāmata Braila rakstā ir jau iznākusi, pieļauju, ka daudzi to jau ir paspējuši izlasīt.

Un tā tad. Edgars ir dabūjis, ko gribējis — kā vienmēr. Viņš ir apprecējis Kristīni un sākumā tiešām viss šķiet jauki. Viņiem ir sava mājiņa, ko paši var iekārtot pēc sava prāta. Ir skaistas nākotnes vīzijas. Ne tikai Kristīnei. Arī Edgars sapņo par to, kā viņi dzīvos, kā viņš lutinās sievu, pirks viņai dažādas skaistas lietas. Viņi mīl viens otru, metas darbos, ir laimīgi...

Taču gadiem ejot, varbūt pat negribot Edgarā atkal mostas senās sajūtas. Viņš ir lepns cīnītājs, pieradis uzvarēt. Par Kristīni vairs nav jācinās — tā jau viņam ir līdzās. Ar

laiku aizmirstas senie jūsmīgie solījumi, Kristīnes vēlmes nešķiet tik svarīgas un šķiet, šī mīlestība ir zaudējusi sākotnējo mirdzumu. Var apzeltīt koka gabalu, bet zeltījumu noberžot apakšā tik vien būs kā koks.

Domāju par to, cik mēs esam spējīgi novērtēt to, kas mums ir dots un priecāties par to. Kad piepildīta mūsu kārtējā vēlme, atstājam to aizmirstībai, lai alkaini lūkotos pēc nākamās «rotallietas», mums to tik ļoti vajag, mēs bez tā nevaram iztikt... Cik aiz mums paliek pamestu lietu un cilvēku, kurus mums vairs nevajag... Pat neaizdomājamies, ka atkal esam kaut ko sabradājuši savā ceļā, alkās pēc mūsu nākamā elka. Toties, kad pašiem kaut kas tāds jāpiedzīvo, vienmēr atradīsim kādu, ko par to vainot.

Uz laiku aizmirstas, dienu no dienas Edgarā atkal mostas vecās kaislības. Kā gailējošas ogles zem pelniem mājīgi izliekas par izdzisušām un kam vajag tikai vēja brāzmu, lai uzliesmotu, reizēm atstājot aiz sevis izdegušas pļavas. Edgars atkal dzer. Vecās tradīcijas atsākas no jauna, tikai krogus saviesīgā dzīvē tiek pārcelta uz viņa un Kristīnes mājām. Kristīne samierinās, gatavo uzkodas un spriež, ka labāk, lai dzer mājās, nevis krogā, kur prom no acīm.

Atkāpei: atkal nāk prātā daudzu mūsdieņu sieviešu filozofija: labāk lai dzer mājās, palīdzēt dzert, lai vīram tiek mazāk, lai nenodzeras... Katastrofas gadījumā vainīga paliks sieviete un neviens nenovērtēs šo glābjošo misiju. Un viņa būs tā, kas sabruks zem ļaužu nosodījuma nastas.

Vai tiešām tā ir tā laime un mīlestība, pēc kuras tiecās Kristīne? Vai tiešām bija vērts «nolikt savas vieglās dienas»? Dažbrīd šķiet, ka Edgaram ir tikai viens cilvēks, kurš viņam ir svarīgs — viņš pats. Kas paliek Kristīnei — padevība, pacietība, vainas sajūta, kad zaudē mazuli. Edgars nepažēlo Kristīni, kad viņai tā jau ir smagi. Viņš liek justies viņai vainīgai. Un viņa patiešām jūtas vainīga... Patiesībā Kristīne nav nekas — ne viņas uzskati, griba, vēlmes kādam ir svarīgi. Viņa panes Edgara īgnumu, neiecietību.

Varbūt būtu palīdzējusi izrunāšanās, par to kā Kristīne jūtas? Varbūt tas būtu atvēris vīram acis? Taču... diez vai. Edgars nevēlas sliktu. Viņš tikai uzskata, ka viss ir normāli, tā kā tam būtu jābūt. Smalkas psiholoģiskās nianšes viņam ir svešas.

Kad muižā ierodas jauns sulainis — gudrs, inteligents un smalkjūtīgs, Edgaram rodas dziļš naidis pret viņu, jo atšķirībā no iepriekšējā sulaina, ar kuru varēja krogu krogus izdzert sausus, ar šo nekas nesanāk. Viņš nesaprot, ka cilvēks vienkārši var tāds būt — godīgs, savā darbā apzinīgs un nedzērājs, tādēļ dēvē viņu par pielīdēju, barona rokaižu. Šī pasaule ir sveša Edgaram, tādēļ pats pilns melna naida, viņš ar to saindē Kristīni tik ļoti, ka viņa notic, ka tie ir viņas pašas uzskati. Kur ir pati Kristīne? Viņas domas, uzskati...

Vēlāk, iepazīstot sulaini, Kristīnei rodas pavisam cits viedoklis.

(turpinājums nākamajā numurā)

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tāl. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.